

Підготовка до НМТ-2026

на платформі **iLearn**

тренажер НМТ/ЗНО

щотижневі вебінари

ilearn.org.ua

тести та курси

Тема 3. Орфографія. Частина 1.

Теоретична частина

Нове написання

Є замість Е

Е
проект
Е
проекція

проектор

Не пишемо Й

конве~~й~~єр
фе~~й~~єрверк
Со~~й~~єр
Ха~~й~~ям
Фе~~й~~єрбах

конвеєр

феєрверк

З одною К

Дікенс
(від Dickens)

Текерей
(від Thackeray)

З двома Н

святище~~н~~ник

Соєр

Хаям

Феєрбах

пів = половина

пів години
пів яблука
пів Києва
пів на десяту

~~пів години~~
~~пів яблука~~
~~пів-Києва~~
~~пів на десяту~~

Пишемо разом

флешінтерв'ю

топмодель

преміумклас

Святвечір

мінісукня

експрезидент

віцепрем'єр

вебсайт

Повернення йотування

- * проєкт, проєкція, проєктор
- * фое, єті
- * траєкторія
- * плеєр, конвеєр
- * Соєр, Хаям, Феєрбах

Оновлено правопис прізвищ

- * Дікенс, Текерей, Бекі
- * буквосполучення ск = к

Оновлено правопис

- * СЯЩЕННИК
- * Святвечір

Як писати "Пів"?

Разом чи окремо?

півморозива

пів'яблука

пів-Європи

пів-Києва

НАПІВ, ПОЛУ - **разом**

що?
напів**автомат**,
напівлюдина,
напівмавпа,
напівфабрикат

полудень,
полумисок,
полукіпок

називний відмінок

смачного

пів морозива = половина морозива

чого?

червоного

пів яблука = половина яблука

старенької

пів Європи = половина Європи

нашого

пів Києва = половина Києва

пів на п'яту

півкуля

творення
НОВОГО ПОНЯТТЯ

півмісяць

півколо

південь

півострів

Пів-

Пів чого? яблука

Пів чого? Києва

Пів чого? тарілки

За пів години проїхав
пів Києва, щоб купити
пів яблука.

ukr-mova.in.ua

мови

Менше дефісів

- * пресконференція
- * вебсторінка
- * попмузика
- * експрезидент
- * мініспідниця

дискурс

И
на початку
слів

варіативно

ірод / ирод

ірій / ирій

без варіантів

власне українські слова

частка дієслово
ич як икає

іменники
+ икання, икавка

запозичені слова

ийбен

ир

Кім Чен Ин

Ич-оба – група курганів
біля Керчі

дискурс

ау = ав (у запозиченнях із давньогрецької мови)

- * аудиторія + авдиторія
- * пауза + павза
- * аудієнція + авдієнція
- * лауреат + лавреат
- * фауна + фавна

Обидва варіанти можливі!

Відтепер можлива варіантність у написанні запозичених слів, у яких є **AU**

Грецька літера Θ

А в словах грецького походження можемо вживати й **Ф**, і **Т**

Більше етерів

- * анафема + анатема
- * Афіни + Атени
- * міф + міт
- * ефір + етер
- * кафедра + катедра

Обидва варіанти можливі!

Варіативні закінчення

- * нема радості + нема радости
- * нема гідності + нема гідности
- * нема свіжості + нема свіжости
- * нема Русі + нема Руси
- * нема солі + нема соли

Обидва варіанти можливі!

Більше Г

- * Гуллівер = Гуллівер
- * Вергілій = Вергілій
- * Гете = Гете

Обидва варіанти можливі!

Використовуємо фемінітиви

- * директорка
- * учениця
- * філологиня
- * поетеса
- * майстриня

~~Ігоре!~~ Ігорю!
~~Ігорович~~ Ігорьович

Практична частина

У якому варіанті слово написано НЕПРАВИЛЬНО?

А суб'єкт, об'єкт

Б траєкторія, проект

В ін'єкція, священник

Г Дікенс, Текерей

У якому варіанті слово написано НЕПРАВИЛЬНО?

А суб'єкт, об'єкт

Б траєкторія, проект

В ін'єкція, священник

Г Дікенс, Текерей

проект

У якому варіанті всі слова написано ПРАВИЛЬНО?

А пресконференція, пів Києва

Б пів'яблука, Феєрбах

В віце-президент, мініспідниця

Г фойє, телемарафон

У якому варіанті всі слова написано ПРАВИЛЬНО?

А пресконференція, пів Києва

Б пів'яблука, Феєрбах

В віце-президент, мініспідниця

Г фойє, телемарафон

Пів яблука

Феєрбах

Віцепрезидент

Фоє

Теоретична частина

Важкий для вимови збіг приголосних звуків

- * при відмінюванні слова
- * при творенні слова

проїздити – проїзний

тріск – тріснути

перстень – персня

чернець – ченці

сердець – серце

Спростення відбувається

<i>ждн</i>	→	<i>жн</i>	(тиждень — тижневий)
<i>здн</i>	→	<i>зн</i>	(проїзд — проїзний);
<i>зкн</i>	→	<i>зн</i>	(брязкіт — брязнути);
<i>скн</i>	→	<i>сн</i>	(блиск — блиснути);
<i>стн</i>	→	<i>сн</i>	(користь — корисний);
<i>стл</i>	→	<i>сл</i>	(щастя — щасливий).

Спростення не відбувається

*** Слова іншомовного походження**

гігант – гігантський

баласт – баластний

парламент – парламентський

контраст – контрастний

форпост – форпостний

студент - студентський

Спростення не відбувається

*** Винятки**

Кістлявий, пестливий, хвастливий, зап'ястний,
хвастнути, шістнадцять, шістдесят, шістсот, п'ятдесят,
випускний, пропускний, скнара, рискнути, вискнути
(виск), тоскно, скніти, брезкнути

Спростення не відбувається

*** Групи приголосних стц, -стч**

невістка – невістці, невістчин

хустка – у хустці

артистка – артистці

волейболістка - волейболістці

Практична частина

НЕ потрібна жодна буква на місці пропуску в усіх словах рядка

А ціліс..ність, балас..ний, проїз..ний

Б жаліс..ний, свис..нути, контраст..ний

В блис..нути, тиж..невик, капус..няк

Г форпос..ний, ненавис..ний, віс..ник

НЕ потрібна жодна буква на місці пропуску в усіх словах рядка

А ціліс..ність, балас..ний, проїз..ний

Б жаліс..ний, свис..нути, контрас..ний

В блис..нути, тиж..невик, капус..няк

Г форпос..ний, ненавис..ний, віс..ник

Спрощення в групах приголосних треба позначати на письмі в усіх словах рядка

А доброчес..ний, якіс..ний, балас..ний

Б безвиїз..ний, захис..ник, тиж..невий

В ненавмис..ний, аген..ство, запіз..но

Г радіс..ний, студен..ство, пристрас..ний

Д блис..нути, перехрес..ний, абонен..ський

Спрощення в групах приголосних треба позначати на письмі в усіх словах рядка

А доброчес..ний, якіс..ний, балас..ний

Б безвиїз..ний, захис..ник, тиж..невий

В ненавмис..ний, аген..ство, запіз..но

Г радіс..ний, студен..ство, пристрас..ний

Д блис..нути, перехрес..ний, абонен..ський

Спрощення в групах приголосних на місці пропуску позначається на письмі в усіх словах рядка

А корис..ний, балас..ний, проїз..ний

Б безжаліс..ний, кіс..лявий, щас..ливий

В блис..нути, влас..ний, щотиж..невий

Г ненавис..ний, швидкіс..ний, форпос..ний

Д зап'яс..ний, радіс..ний, контраст..ний

Спрощення в групах приголосних на місці пропуску позначається на письмі в усіх словах рядка

А корис..ний, балас..ний, проїз..ний

Б безжаліс..ний, кіс..лявий, щас..ливий

В блис..нути, влас..ний, щотиж..невий

Г ненавис..ний, швидкіс..ний, форпос..ний

Д зап'яс..ний, радіс..ний, контраст..ний

Спрощення у групах приголосних на місці пропуску позначається на письмі в усіх словах рядка

А блис..нути, улес..ливий, очис..ний, реміс..ник

Б проїз..ний, хрус..нути, балас..ний, віс..ник

В доблес..ний, якіс..ний, хрес..ний, випус..ний

Г безшелес..но, гіган..ський, виїз..ний, облас..ний

Д корис..ний, заздріс..но, хворос..няк, тріс..нути

Спрощення у групах приголосних на місці пропуску позначається на письмі в усіх словах рядка

А блис..нути, улес..ливий, очис..ний, реміс..ник

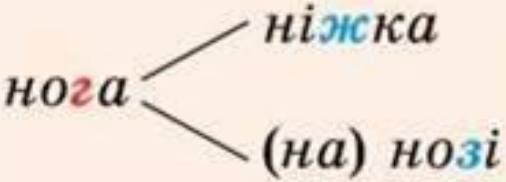

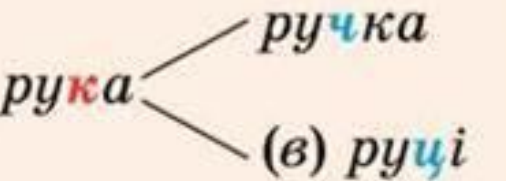
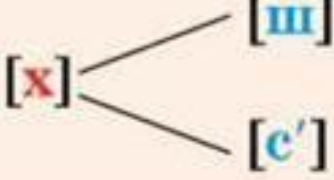
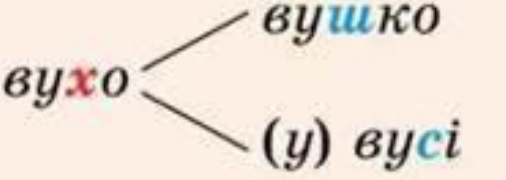
Б проїз..ний, хрус..нути, балас..ний, віс..ник

В доблес..ний, якіс..ний, хрес..ний, випус..ний

Г безшелес..но, гіган..ський, виїз..ний, облас..ний

Д корис..ний, заздріс..но, хворос..няк, тріс..нути

Теоретична частина

Звуки, що чергуються	Приклади	Звуки, що чергуються	Приклади
 <p>[г] ↔ [ж] [г] ↔ [з']</p>	 <p>нога ↔ ніжка нога ↔ (на) нозі</p>	<p>[д] – [дж] [зд] – [ждж] [з] – [ж] [с] – [ш] [т] – [ч] [в] – [вл] [б] – [бл] [п] – [пл] [ф] – [фл]</p>	<p>будити – буджу їздити – їжджу возити – возжу просити – прошу летіти – лечу замовити – замовлю любити – люблю ліпити – ліплю графити – графлю</p>
 <p>[к] ↔ [ч] [к] ↔ [ц']</p>	 <p>рука ↔ ручка рука ↔ (в) руці</p>		
 <p>[х] ↔ [ш] [х] ↔ [с']</p>	 <p>вухо ↔ вушко вухо ↔ (у) вусі</p>		

ПИШІМО ПРАВИЛЬНО

$\left. \begin{array}{l} \text{Г} \\ \text{З} \\ \text{Ж} \end{array} \right\} + \begin{array}{l} -\text{СЬК(ИЙ)} \\ -\text{СТВ(О)} \end{array} = \begin{array}{l} -\text{ЗЬК(ИЙ)} \\ -\text{ЗТВ(О)} \end{array}$ убогий – убо́зтво
Кавказ – кавказький
Париж – паризький

$\left. \begin{array}{l} \text{К} \\ \text{Ц} \\ \text{Ч} \end{array} \right\} + \begin{array}{l} -\text{СЬК(ИЙ)} \\ -\text{СТВ(О)} \end{array} = \begin{array}{l} -\text{ЦЬК(ИЙ)} \\ -\text{ЦТВ(О)} \end{array}$ козак – козацтво
німець – німецький
ткач – ткацтво

$\left. \begin{array}{l} \text{Х} \\ \text{С} \\ \text{Ш} \end{array} \right\} + \begin{array}{l} -\text{СЬК(ИЙ)} \\ -\text{СТВ(О)} \end{array} = \begin{array}{l} -\text{СЬК(ИЙ)} \\ -\text{СТВ(О)} \end{array}$ птах – птаство
Одеса – одеський
латиш – латиський

Винятки:

казах – казахський
шах – шахський
тюрки – тюркський
баски – баскський

герцог – герцогський
Мекка – меккський
Цюрих – цюрихський
Дамаск – дамаський

#рівень_цУКРу_в_нормі

Практична частина

Прикметники із суфіксом *-цьк-* можна утворити від усіх іменників у рядку

А Кагарлик, Вінниця, Случ

Б Гадяч, Трускавець, Хотин

В Прилуки, Кременець, Хуст

Г Дрогобич, Острог, Хмільник

Прикметники із суфіксом -цьк- можна утворити від усіх іменників у рядку

А Кагарлик, Вінниця, Случ

Б Гадяч, Трускавець, Хотин

В Прилуки, Кременець, Хуст

Г Дрогобич, Острог, Хмільник

Теоретична частина

svit3_lana

Стежити

Згадаймо!!!

здивувала ^{голосний} **В**сіх ^{приголосний} **У-В**

кличе ^{голосний} **В** ^{голосний} Одесу

^{голосний} **В** озері

^{приголосний} **У** ^{приголосний} острові ^{приголосний} **У** морі

^{приголосний} **У** саду ^{приголосний} **У**

В, ХВ, ЛЬВ, Ф, ЗВ, ТВ
у Львові у вівторок
у творі у звіті
у фонтані

МИЛОЗВУЧНІСТЬ: І, Й, ТА

І

На початку речення:

І дні минають...

Між приголосними:

Олег і Павло

Зіставлення понять:

Батьки **і** діти, день **і** ніч

Після голосного, якщо наступне слово починається на **й, є, ї, ю, я**:

Яна і Юрій

Після паузи, що позначається на письмі знаками: **, ; : - .**

І дні, **і** ночі...

Й

Між голосними, крім випадків, коли друге слово починається на **є, ї, ю, я**:

Аліна й Олег, але Аліна і Єва

Між голосним і приголосним, крім випадків, коли друге слово починається на **й**:

Оля й Петро, але Оксана і Йосип

ТА

Для стилістичної різноманітності можна використовувати **ТА**, особливо, коли в реченні вже є **І**:
Олег **і** Паша зайшли **та** сіли.

Практична частина

Літеру у на місці всіх пропусків треба писати в рядку

А ..війшов до кав'ярні, гуляти ... парку

Б ... своєму будинку, житло ... Києві

В розташована ... комплексі, відпочивала ... свахи

Г також ... ресторанах, сиділа ... вежі

Д максимум ... двох, квартира ... Норвегії

Літеру у на місці всіх пропусків треба писати в рядку

А ..війшов до кав'ярні, гуляти ... парку

Б ... своєму будинку, житло ... Києві

В розташована ... комплексі, відпочивала ... свахи

Г також ... ресторанах, сиділа ... вежі

Д максимум ... двох, квартира ... Норвегії

Теоретична частина

У коренях слів пишемо Е

- Сполуки (ере, еле) = *лелека, очерет*
- Якщо при зміні слова сумнівний звук випадає = *вітер (вітру)*
- Якщо при зміні слова сумнівний звук чергується з [і] = *осені (осінь)*

У коренях слів пишемо И

- Сполуки (ри, ли) у відкритих складах = *гриміти, блимати*
- У деяких дієсловах перед Р, Л, якщо далі є наголошений суфікс А = *стирати (стерти), здирати (здерти)*

Мереживо, вариво, морозиво, паливо, печиво = збірні поняття (матеріал або продукт праці)

Марево

Практична частина

Букву *и* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка

А тр..вожний, абр..кос, м..тушливий

Б мер..діан, теор..тичний, др..жати

В см..ренний, хр..стіянин, м..телик

Г х..мерний, завм..рання, д..ригент

Букву *и* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка

А тр..вожний, абр..кос, м..тушливий

Б мер..діан, теор..тичний, др..жати

В см..ренний, хр..стіянин, м..телик

Г х..мерний, завм..рання, д..ригент

Букву *и* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка

А по-лицарськ.., по-вовч.., завбільшк.., трич..

Б навкулачк.., заоч.., по-корейськ.., навпак..

В по-лисяч.., почаст.., пошепк.., навколішк..

Г по-людськ.., завглибшк.., трох.., насторож..

Букву *и* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка

А по-лицарськ.., по-вовч.., завбільшк.., трич..

Б навкулачк.., заоч.., по-корейськ.., навпак..

В по-лисяч.., почаст.., пошепк.., навколішк..

Г по-людськ.., завглибшк.., трох.., насторож..

Теоретична частина

Перед К, П, Т, Ф, Х завжди пишемо префікс **С-**, а не **З-**
(сказати, сфотографувати, спекти, стерти, схопити)

Префікс	Значення	Приклади
пре-	збільшена якість (можна замінити словом <i>дуже</i>)	<i>превеликий, преспо- кійно, премудрий</i>
при-	наближення, приєднан- ня, неповнота дії або ознаки	<i>приїхати, приклеїти, прикрити, примор- ський</i>
прі-	вживається тільки в трьох словах	<i>прізвище, прізвись- ко, прірва</i>

* прелюдія, президія, презентація, престиж,
препарат, прем'єра, претензія, прерогатива

* презирливий, преподобний, превелебний, престол,
преосвященний

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Практична частина

Префікс *с-* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка, ОКРІМ

А ..простити, ..переду .. хрещений

Б ..трушувати, ..чорнілий, ..правді

В ..хотіти, .. фокусований, ..піднизу

Г ..турбовано, ..піткати, ..кріплений

Префікс *с-* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка, ОКРІМ

А ..простити, ..переду .. хрещений

Б ..трушувати, ..чорнілий, ..правді

В ..хотіти, .. фокусований, ..піднизу

Г ..турбовано, ..піткати, ..кріплений

Префікс *при-* пишеться в усіх словах рядка

А пр..бувати, пр..гарний, пр..везений, пр..писаний

Б пр..вертати, пр..балтійський, пр..леглий, пр..сяга

В пр..клеєний, пр..сісти, пр..тримати, пр..веселий

Г пр..кручувати, пр..старий, пр..вітання, пр..вітний

Д пр..кликаний, пр..класти, пр..дивний, пр..нести

Префікс *при-* пишеться в усіх словах рядка

А пр..бувати, пр..гарний, пр..везений, пр..писаний

Б пр..вертати, пр..балтійський, пр..леглий, пр..сяга

В пр..клеєний, пр..сісти, пр..тримати, пр..веселий

Г пр..кручувати, пр..старий, пр..вітання, пр..вітний

Д пр..кликаний, пр..класти, пр..дивний, пр..нести

Правильно написано всі слова в рядку

А розрівняти, скалічений, безцільний, сповідати, прізвище

Б жувати, безцензурний, пригірський, сцілення, зсунути

В предобрий, стискач, беспечний, сформувати, роз'їхалися

Г схований, схибити, розкроїти, беззаконня, примружити

Д безсторонній, розмноження, схопити, премара, безлад

Правильно написано всі слова в рядку

А розрівняти, скалічений, безцільний, сповідати, прізвище

Б жувати, безцензурний, пригірський, **сцілення**, зсунути

В предобрий, стискач, **беспечний**, сформува́ти, роз'їхалися

Г схований, схибити, **роскроїти**, беззаконня, примружити

Д безсторонній, розмноження, схопити, **премара**, безлад

Підготовка до НМТ-2026

на платформі **iLearn**

тренажер НМТ/ЗНО

щотижневі вебінари

ilearn.org.ua

тести та курси

